

8. Аврутин Ю.Е. Правоохранительная система: субстанциональная характеристика. *Избранные труды. О государстве и государственной власти, законности и правопорядке, публичном управлении и административном праве* / вступит. ст. Ю.Н. Старилова. Санкт-Петербург : Изд-во «Юридический центр», 2017. С. 217-257.

9. Волоско В.В. Функції правоохоронних органів у демократичній державі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Юридична*. 2008. № 2. С. 101-110.

10. Коломієць Ю.М. Реалізація правоохоронної функції держави як пріоритетний напрямок діяльності Президента України. *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми* : тези доп. кругл. столу (м. Харків, 27 жовт. 2017 р.). Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2017. С. 102-105.

11. Спасенко Ю.О. Аналіз стану безпеки праці в Україні за методологією МОП. *Економіка АПК*. 2014. № 5. С. 77-84.

12. Волошина Ю.В. *Національний суверенітет: праворозуміння та практика забезпечення*: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2015. 201 с.

УДК 342.9

ПЕРЕПОНИ ІНСТИТУЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ: ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВАМИ В ПРОЦЕСІ МЕДІАЦІЇ

Корінний Сергій Олександрович,
здобувач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
(ДВНЗ «Ужгородський національний
університет», м. Ужгород, Україна)

У статті висвітлено наукові підходи до категорії «зловживання правом». Автор звертає увагу на можливість використання даної категорії в адміністративному процесі України. Висвітлюються окремі аспекти зловживання правом під час застосування інституту медіації в адміністративному процесі України. Зазначено, що правові явища існують об'єктивно, незалежно від наших знань про них і від позиції законодавця, що використовує конкретний термін для позначення певного явища. Як і будь-яке явище об'єктивного світу, зловживання правом є суб'єктивно-об'єктивною категорією, тому що будь-яка діяльність, зокрема і зловживання правом, – це єдність об'єктивної й суб'єктивної сторони. Переваги імплементації інституту врегулювання спору за участю судді у вітчизняне процесуальне законодавство складно не оцінити. Звичайно, в руках несумлінного та недобросовісного відповідача це може стати ще одним способом зловживання своїми процесуальними правами з метою затягування розгляду справи та винесення рішення у справі по суті або ж банально – для зміни судді у спорі. Обґрунтовано, що ефективність і успішність широкомасштабної інтеграції медіації в роботу судів вимагає системного комплексного підходу. В тому числі і розробки заходів щодо протидії зловживанням сторін, які можуть виникнути в зв'язку з проведенням процедури медіації після початку судового розгляду (недобросовісна поведінка, затягування процедури медіації та судового процесу, ухилення від участі в медіації без явного повідомлення про припинення процедури та ін.).

Ключові слова: адміністративний спір, альтернативні методи, досудове врегулювання спорів, медіатор, медіація, перспективи впровадження, право на справедливий суд, правовідносини, примирення, принцип.

**OBSTACLES TO THE INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF MEDIATION
IN UKRAINE: ABUSE OF RIGHTS IN THE PROCESS OF MEDIATION**

Korinnyi Serhii Oleksandrovych,
Degree Seeking Applicant
at Department of Administrative,
Financial and Information Law
(Uzhhorod National University,
Uzhhorod, Ukraine)

The article covers the scientific approaches to the category of “abuse of the law”. The author draws attention to the possibility of using this category in the administrative process of Ukraine. Some aspects of abuse of the law are covered in the application of the institute of mediation in the administrative process of Ukraine. It is noted that legal phenomena exist objectively, regardless of our knowledge of them and of the position of the legislator, which uses a specific term to refer to a particular phenomenon. Like any phenomenon of the objective world, abuse of the right is a subjective-objective category, because any activity, including abuse of law, is a unity of the objective and subjective side. The advantages of implementing the dispute resolution institute with the participation of a judge in domestic procedural law is difficult to underestimate. Of course, in the hands of an unscrupulous and unscrupulous defendant, this could be another way of abusing their procedural rights in order to delay the consideration of a case and make a decision on the merits or banal – to change the judge in the dispute. It is substantiated that the effectiveness and success of large-scale integration of mediation in the work of courts requires a system-wide integrated approach. Including the development of measures to counteract the abuse of the parties that may arise from the conduct of the mediation procedure after the commencement of the trial (unfair behavior, delaying the mediation and litigation process, avoiding participation in mediation without explicit notice of termination of the procedure, etc.).

Key words: administrative disputes, alternative methods, pre-trial settlement of disputes, mediator, mediation, prospects of implementation, right to a fair trial, legal relations, reconciliation, principle.

Постановка проблеми. Одна з основних проблем у дослідженні поняття «зловживання правом» полягає в тому, що багато науковців, практиків в основу своїх міркувань щодо даного питання ставлять нормативний матеріал, не беручи до уваги, що дослідження феномена «зловживання правом» слід здійснювати не як компоненту юридичної матерії, а як реально існуючого явища правової дійсності. Правові явища існують об’єктивно, незалежно від наших знань про них і від позиції законодавця, що використовує конкретний термін для позначення певного явища. Як і будь-яке явище об’єктивного світу, зловживання правом є суб’єктивно-об’єктивною категорією, тому що будь-яка діяльність, зокрема і зловживання правом – це єдність об’єктивної й суб’єктивної сторони [1, с. 75].

Аналіз наукових праць. У наукових колах і зараз ведуться суперечки щодо правової природи, суті, форм зловживання правом та його ознак. Науковці, які займаються даною проблематикою (В.П. Грібанов, В.О. Волков, В.І. Ємельянов, С.Г. Зайцева, О.О. Маліновський, Т.Т. Полянський, О.А. Поротікова, Т.С. Яценко, О.Ф. Скакун), притримуються протилежних поглядів щодо розуміння правової суті зловживання права. При цьому зловживання правом в процесі медіації практично не досліджувалося в наукових правових джерелах.

Метою дослідження є виявлення основних проблем застосування інституту медіації в адміністративному процесі України, серед яких головною є питання зловживання правом.

Виклад основного матеріалу. Вивчаючи проблему зловживання правом, А. Малиновський вказує на те, що слід пам'ятати про суттєві відмінності між «духом права» і «буквою закону», що створюють юридичні передумови для зловживання правом. Соціальні ж передумови зловживання правом кореняться в суперечностях між правом і моральністю, які також необхідно аналізувати при вивченні обраної проблематики. Психологічні причини зловживань зумовлені злого волею уповноваженого суб'єкта або, висловлюючись сучасною юридичною мовою, деформацією його індивідуальної правосвідомості. Зрозуміло, що ці причини повинні стати об'єктом пильного вивчення [2, с. 15].

С. Зайцева зауважує, що у найширшому сенсі слово «зловживання» необхідно розглядати як шкідливу, протиправну, аморальну, недобросовісну поведінку. На її думку, саме ця полісемія загальнозживаного слова значно впливає на сам підхід до дослідження того явища правової дійсності, яке виражене в терміні «зловживання правом» [3, с. 43-55].

На думку М. Бару, термін «зловживання правом» не можна розглядати як суперечливе і позбавлене сенсу поєднання, яке виключає один одного. Якщо поведінка особи, його дії не відповідають змісту належного йому права, в такому випадку, безумовно, має місце зловживання правом. Незважаючи на гадану суперечливість, зазначає М. Бару, не можна заперечувати поняття «зловживання правом». Воно суттєво відрізняється від поняття протиправної дії. Випадки зловживання правом, безсумнівно, складніше розпізнати, ніж випадки протиправних дій. Однак зловживання правом, в кінцевому рахунку, веде до правопорушення. Але якщо протиправна дія навіть формально не ґрунтується на праві і виступає в чистому вигляді, то зловживання правом завжди зовні спирається на суб'єктивне право і формально не суперечить об'єктивному праву. Якщо в особі немає суб'єктивних прав, зловживати правом вона не може. Здійснити ж протиправну дію і за відсутності суб'єктивних прав вона може [4, с. 118].

Заслуговує на увагу підхід болгарського правознавця Л. Василів, який, досліджуючи дану проблему, доходить висновку про те, що зловживання правом є свідомо спотвореним здійсненням суб'єктивного права. Вчений формулює кілька умов, за наявності яких зловживання суб'єктивним правом має місце:

- 1) дії щодо здійснення права не повинні прямо порушувати правової норми, а можуть бути самі по собі допустимими, можливими;
- 2) такі дії в даному конкретному випадку відбуваються для досягнення цілей, які не відповідають цілям і функціям, в зв'язку з якою правовою нормою передбачено суб'єктивні права;
- 3) ці дії вчиняються з наміром завдати шкоди іншим особам або погіршити їх майнове або суспільне становище;
- 4) дії, про які йде мова, відбуваються носіями суб'єктивного права, що не має при цьому виправданого інтересу [5, с. 198-201].

Трактування зловживання правом як правопорушення, на думку А. Шабурова, не цілком адекватно відображає його зміст. Правопорушення – винне, протиправне суспільно шкідливе діяння, оскільки в даному випадку суб'єкт діє в рамках наданого йому суб'єктивного права, протиправність як основна юридична ознака правопорушення тут відсутня. Причому зловживання не пов'язане з порушенням конкретних заборон, невиконанням обов'язків (що характерно для правопорушення). Разом з тим заперечення протиправності зловживання правом не дає підстав і для характеристики його як поведінки правомірної, бо останнє завжди соціально корисно [6, с. 414].

Характеризуючи сутність зловживання правом як правового явища, М. Ібрагімова наголошує, що істотними для розуміння природи зловживання цивільним правом є такі ознаки: а) суб'єктом зловживання цивільним правом завжди є власник права; б) при зловживанні правом норми законодавства не порушуються; в) за допомогою здійснення суб'єктивного права іншій особі заподіюється шкода; г) при зловживанні порушуються принципи цивільного права [7, с. 45].

Переваги імплементації інституту врегулювання спору за участю судді у вітчизняне процесуальне законодавство складно не оцінити. Звичайно, в руках несумлінного та недобросовісного відповідача це може стати ще одним способом зловживання своїми процесуальними правами з метою затягування розгляду справи та винесення рішення у справі по суті або ж банально – для зміни судді у спорі [8].

Чинне законодавство визнає непорушним право особи, яка вважає, що її право порушено, на звернення до суду загальної юрисдикції або до арбітражного суду. Таким чином, забезпечуються гарантії безперешкодного доступу до правосуддя. Добровільна відмова від права на судовий захист є нікчемним правочином і не являється підставою для відмови в прийнятті позову. Зрозуміло, що, кажучи про невідчужуваності права на звернення до суду, варто відзначити, що неможливо і примусити кого-небудь до захисту своїх приватних прав в судових органах [9, с. 5].

Розглядаючи несудову модель медіації, В. Вишкварцев вказує на існування можливості для медіатора навмисно затягнути процедуру медіації до терміну її закінчення або змусити сторони до відмови від медіації з метою отримання винагороди за фактично ненадані послуги з посередництва з метою примирення [10, с. 108].

Ще одним аспектом несумлінності медіатора при проведенні примирної процедури в ході не судової моделі медіації, на думку Т. Елісєєвої, є можливість останнього вносити пропозиції щодо способів врегулювання спору. Вчена переконана у позитивності встановлення заборони для медіатора вносити пропозиції про врегулювання спору, якщо сторони не домовилися про наявність такої можливості. За її твердженням, такий підхід є абсолютно виправданим з огляду на можливі зловживання правом вносити пропозиції з боку медіатора. Основна роль медіатора, за словами дослідника, повинна зводитися до максимально об'єктивної і неупередженої взаємодії зі сторонами для вироблення ними спільного рішення про долю предмета спору. Будь-який елемент суб'єктивності, наприклад, у вигляді власної думки щодо зручності того чи іншого способу вирішення конфлікту, може внести додаткові розбіжності в переговори. Крім того, в разі протиправної змови медіатора з однієї зі сторін спору можливість медіатора формувати думку іншої сторони за допомогою будь-яких пропозицій може призвести до ущемлення інтересів потерпілої сторони [11, с. 137].

В. Вишкварцев, аналізуючи російське законодавство у сфері медіації, доходить висновку, що законодавець зайняв проміжну позицію щодо процедури медіації. Вона полягає в незалежності медіації від судових органів зокрема і від органів державної влади загалом, однак процесуальні аспекти медіації тісно пов'язані з судом і процесуальним законодавством. Особливо це помітно, коли йдеться про виконання медіативного оголошення. Визнаючи недосконалість російської судової системи, її схильність до корупційних проявів, В. Вишкварцев підкреслює про необхідність визнання небезпеки проникнення цих елементів в медіацію. Ця тенденція є у всіх випадках, коли соціальні інститути більшою чи меншою мірою інтегруються в державний механізм. В ідеалі можна припустити і відмову від моделі «суд медіація, медіація – суд», але це можливо тільки за наявності в суспільстві високого рівня правової культури, професіоналізму учасників медіативного процесу, дотримання принципу законності, прозорості та тлумачення Закону про медіацію на користь сторін спору, справжнього контролю

ними процедури медіації. Тільки за таких умов буде викликаний інтерес суспільства до процедури медіації, однак очевидна недоробка Федерального закону «Про альтернативну процедуру врегулювання спорів за участю посередника (процедурі медіації)» і неефективна антикорупційна політика в цій галузі поки залишають мало надії на підвищення авторитету медіації в Росії [10, с. 104].

Заслуговує на увагу підхід С. Селезньова, який категорично виступає проти можливості здійснювати процедуру медіації помічниками суддів та суддями у відставці. За його словами, не можна всерйоз обговорювати впровадження практики судового «медіаторства», оскільки сама по собі судова система недосконала. «Люди розуміють, що корупція в судовій системі досягла дуже високого рівня, а якщо процедура медіації буде здійснюватися помічниками суддів та, відповідно, суддями у відставці, то, я думаю, це буде корупція не в квадраті, а в кубі» [12].

Судова система кожної держави відіграє важливу роль у врегулюванні суспільних відносин. Ефективність судової системи характеризується можливістю захищати права та свободи людини і громадянина відповідно до законодавства. Що стосується української судової системи, то протягом усього періоду незалежності держави вона піддається постійним змінам та реформам. Незважаючи на постійне втручання в судову гілку влади з метою її реформування як з боку законодавчої, виконавчої гілок влади, так і з боку громадськості, на цей час українські суди мають безліч проблем, основними з яких є порушення строків розгляду справ, низький рівень професійності суддів, надмірне завантаження судовими справами тощо. Все це призводить до порушень законодавства, неможливості належно захистити права людини і громадянина, недовіри з боку громадськості до судової гілки влади, різного роду зловживань і, як наслідок, неефективності судової системи в цілому [13, с. 110].

У наукових працях, присвячених проблематиці медіативної процедури позасудової моделі медіації, звертається увага на існування проблем невиконання медіативних угод, що в результаті перекреслює всі зусилля медіатора і добросовісної сторони та призводить до марних витрат часу і коштів. При цьому наголошується на тому, що через відсутність законодавчих гарантій виконання медіативної угоди ставить під сумнів перспективність будь-яких посередницьких процедур. В якості вирішення проблеми може виступити внесення до процесуального законодавства норм про оскарження медіативних угод і порядку примусового їх виконання за аналогією з рішеннями третейських судів [14].

Деякі фахівці зазначають, що в Європі ця система не є настільки ефективною. Наприклад, французькі колеги дійшли висновку, що будь-яких серйозних результатів за 16 років впровадження медіації досягнуто не було і зниження навантаження на суди не відбулося. Своєю чергою голова Сибірського третейського суду М. Морозов досить критично висловився про перспективи медіації. За його словами, є «реальні сумніви в тому, що інститут судової медіації має будь-які перспективи на майбутнє». М. Морозов також побоюється можливих зловживань в ході процедури медіації. Так, він зазначив, що сторони «будуть вдаватися до процедури врегулювання спору за допомогою посередника (медіатора) тільки з метою з'ясування правової позиції іншої сторони і тих можливих поступок, на які вона готова піти». «Приклади такого зловживання мали місце в Німеччині», – додав він [15].

Попри це, слід також вказати на існування іншої проблеми застосування інституту медіації в Німеччині, а саме існування конфлікту, в якому судді і медіатори вороже налаштовані по відношенню один до одного, який виник в результаті недостатнього правового регулювання даної сфери в момент її становлення і далі, протягом багатьох років, а також відсутність розумної державної політики в сфері розвитку примирних

процедур. На цей час німецькому законодавцю складно ламати наявні структури, які роками вибудовувались в рамках судової системи у вигляді розвитку моделі інтегрованої судової медіації, і підходи, вироблені в рамках професійного співтовариства приватних медіаторів. Навіть більше, зробити це буде неможливо без того, щоб не постраждали інтереси однієї з протиборчих груп. Все це ніяк не йде на користь розвитку практики судового і позасудового примирення і в кінцевому підсумку може позначитися на громадянах і організаціях – кінцевих споживачах процедури медіації [16].

Разом з тим не тільки в Німеччині, але і в інших країнах прослідковується критика моделі проведення медіації саме суддями, наприклад в Австралії. Здебільшого значна частина висловлюваних заперечень стосується того факту, що медіацією займаються діючі судді, які проводять процедуру, крім виконання своїх основних обов'язків по судовому вирішенню спорів, а отже, на шкоду своїм професійним обов'язкам. У зв'язку з цим висловлюються пропозиції щодо проведення процедури медіації суддями у відставці. При цьому основний акцент тут робиться на те, що багато хто з суддів, які вийшли у відставку, знаходяться в працездатному віці і мають значний досвід роботи, пов'язаної з розв'язанням конфліктів. Деякі країни вже пішли по шляху активного залучення суддів у відставці до проведення примирних процедур. Однак противники такого підходу цілком справедливо вказують на те, що наявний у суддів досвід вирішення конфліктів навряд чи може виявитися корисним під час проведення процедури медіації, заснованої на волі і бажанні сторін, а не судді або іншої особи, що володіє владними повноваженнями по вирішенню спору. У випадках проведення судової медіації у скептиків зберігаються сумніви з приводу того, що суддя може відмовитися від звичної моделі поведінки в примирювальній процедурі і не буде нав'язувати сторонам своє бачення спірної ситуації і варіанти її вирішення [17]. Тобто, зберігаючи безсторонність, запропонувати сторонам тільки можливі шляхи для врегулювання спору без надання своєї юридичної оцінки аргументам сторін.

Про певний супротив з боку представників судової системи говорить Ж. Міріма-нофф, посилаючись на досвід Швейцарії, де практична реалізація прийнятого в Женеві Закону «Про медіацію» несподівано зіткнулася з перешкодами з боку суддів: «Ніхто не припускав, що це питання – пропозиція медіації – буде являти собою певний символ, ключовий момент у впровадженні медіації і не стільки технічний перехід від цивільного процесу до процедури медіації, скільки перехід всіх учасників процесу від старої до нової культури правосуддя. Крім того, полегшення цього переходу вимагає спеціальних навичок зі сторони судді. Засновані на страху перед чимось новим, страху втратити свою владу або заробіток, спроби деяких суддів домогтися «застосування права» іноді просто бентежать!» [18].

Своєю чергою англійський професор Н. Ендрюс говорить про медіацію як про найбільш популярний спосіб вирішення спору в Великобританії і пояснює це тим, що насамперед державне правосуддя має низку недоліків:

- є непередбачуваним і великоваговим, а також причиною зайвих витрат і затримок під час вирішення спорів;
- надає особисто сторонам мало можливостей для участі у вирішенні спору (на відміну від їхніх представників);
- характеризується тим, що рішення у справі завжди виносяться тільки на користь однієї сторони спору;
- забезпечує гласність і відкритість правосуддя для всіх осіб [19, с. 111].

У науковій юридичній літературі зазначається, що судді під час розгляду адміністративно-правових справ не завжди інформують конфліктуючі сторони про альтернативну процедуру врегулювання спору за участю медіатора (посередника), тому

медіація на сучасному етапі становлення не зовсім затребувана. Водночас думка самих суддів про необхідність застосування в судах України процедури медіації є неоднозначною. Так, одні розраховують, що завдяки медіації навантаження на суддів знизиться, інші побоюються зловживань учасників процесу з метою з'ясувати, на які вчинки здатна протилежна сторона [20].

Разом з тим директор департаменту судової роботи та експертного забезпечення правосуддя О. Олійник звертає увагу на певні проблемні моменти, пов'язані з позасудовою формою медіації. На його думку, незрозуміло, в який спосіб це розвантажить судову систему. Він пояснив, що в разі прийняття якогось із проектів за основу без ґрунтовного доопрацювання процедура не тільки не спроститься, а навпаки, ускладниться. Адже фактично рішення, постановлене медіатором, не матиме юридичної сили. «У разі незгоди з ним сторони все одно повинні йти до суду, а не, наприклад, до державного виконавця чи нотаріуса», – пояснив посадовець, наголосивши, що висока мета розвантаження судової системи може обернутися додатковим навантаженням на неї. Він також нагадав, що досудове врегулювання спору в господарських правовідносинах (претензійна стадія) себе не виправдало, і з часом від нього довелося відмовитися. О. Олійник не виключає, що медіацію за всієї її привабливості може чекати така ж доля [22].

Альтернативним і найбільш поширеним у науці варіантом вирішення зазначеної проблеми є введення нотаріальної форми медіативної угоди з метою надання останній виконавчої сили [23, с. 188].

Ми погоджуємось з позицією авторів, які стверджують, що: «Питання про встановлення відповідальності за недобросовісну поведінку при використанні примирних процедур не повинно вирішуватися у відриві від принципу добросовісності сторін» [24].

Дискутуючи про запобігання зловживання процесуальними правами, експерти Проекту Європейського Союзу Twinning «Посилення інституційної спроможності Верховного Суду в сфері захисту прав людини на національному рівні» у співпраці з Верховним Судом і Національною школою суддів України за фінансової підтримки Європейського Союзу (суддя Верховного Суду Латвійської Республіки Яутріте Брієдіт, експерти Проекту: Агріс Дрейманіс, суддя адміністративного районного суду Латвії (колишній помічник судді Верховного Суду Латвії) Нора Магон, науковий радник (колишній помічник судді) Верховного суду Латвії; Олександр Потаїчук, науковий радник (колишній помічник судді) Верховного суду Латвії; Ріхардс Гулбіс, науковий радник (колишній помічник судді) Верховного суду Латвії) зазначили, що сторони та інші учасники у справі повинні користуватися своїми правами і виконувати обов'язки сумлінно. В іншому випадку суддя робить учаснику справи попередження або накладає на нього грошовий штраф. Р. Гулбіс висловив думку, що суддям в Україні варто сміливіше застосовувати санкції за зловживання процесуальними правами, передбачені законодавством. Серед способів зловживання називали, зокрема, умисне подання неправдивого позову в незаконних цілях або з метою перешкоджання захисту прав або законних інтересів. Для прикладу привели подачу позову з метою отримання комерційної таємниці відповідача. Також говорили про умисне затягування розгляду справи, яке може втілюватися шляхом умисного подання неправдивих скарг, неявки до судового засідання без поважної причини, помилкового надання свого розташування в іншій країні для відправки судових документів [25].

Таким чином, ефективність і успішність широкомасштабної інтеграції медіації в роботу судів вимагає системного комплексного підходу, в тому числі і розробки заходів щодо протидії зловживанням сторін, які можуть виникнути в зв'язку з проведенням процедури медіації після початку судового розгляду (недобросовісна поведінка, затягування процедури медіації та судового процесу, ухилення від участі в медіації без явного повідомлення про припинення процедури та інші).

Список використаних джерел:

1. Рогач О.Я. Ознаки зловживання правом. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. 2011. Випуск 15. С. 75-78.
2. Малиновский А.А. Злоупотребление субъективным правом (теоретико-правовое исследование). Москва : Юрлитинформ, 2007. 352 с.
3. Зайцева С. Г. Злоупотребление правом как правовая категория (вопросы теории и практики): дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Волгоград, 2003. С. 43-55.
4. Бару М.И. О ст. 1 Гражданского кодекса. *Советское государство и право*. 1958. № 12. С. 118.
5. Янев Я. Правила социалистического общежития (их функции при применении правовых норм). Москва, 1980. С. 181-182.
6. Теория государства и права: учебник / Под ред. В.М. Корельского и В.Д. Перевалова. Москва, 1998. С. 414.
7. Ибрагимова М.В. Злоупотребление субъективным гражданским правом: понятие, сущность, виды и последствия: дисс. ... канд. юрид. наук. Рязань, 2005. С. 15-17.
8. Мужик Л. Медіація та врегулювання спору за участю судді в господарському процесі. URL: <https://evris.law/uk/statija-mediacija-ta-vreguljuvannja-sporu-za-uchastju-suddi-v-gospodarskomu-procesi>.
9. Галиев Ф.Х. Историческая обусловленность правовой культуры. *СПС «КонсультантПлюс»*. С. 5-6.
10. Вышкварцев В.В. Медиация и коррупция. *Законы России: опыт, анализ, практика*. 2011. № 10. С. 108.
11. Елисеева Т.С. Процессуальные аспекты медиации: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.15. Москва, 2017. 180 с.
12. Селезнев В.С. Необходимо исключить недобросовестность на рынке медиации URL: <http://www.seleznev-vs.ru/news/neobhodimo-isklyuchit-nedobrosovestnost-na-rynke-mediatsii>.
13. Лазаренко М.М. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 124 (2). С. 109-120.
14. Михайлова Е.В. Медиация как отдельный способ урегулирования правовых конфликтов в частноправовой сфере. *Арбитражный и гражданский процесс*. 2012. № 4. С. 2-4.
15. Право соседа. Посредники снизят нагрузку, но не избавят от злоупотреблений. 30.04-10.05.2011. URL: https://zib.com.ua/ru/2023-mediaciya_s_dvuh_storon.html.
16. Ahrens M. Mediationsgesetz und Guterichter. *NJW*, 2012. P. 2469.
17. Spencer D. Judicial Mediators: are they constitutionally valid? *ADR Bulletin*. 2006. Vol. 9. No. 4. P. 61-65.
18. Mirimanoff J.A. Feasibility of Mediation Systems in Switzerland. Does the future belong to court-annexed (justice model), to court-connected (market place model) or to hybrid mediation system? *ASA Bulletin*. 2009. No. 3. P. 469.
19. Тайболина Ю.И., Сухова Н.В. Проблема выбора между судебными и несудебными процедурами при разрешении споров. С. 109.
20. Боженко Н.В. Медіація як один із засобів врегулювання адміністративних спорів: теоретико-історичний аспект. *Право. UA. ХНУВС*. 2017. № 1. С. 95-98.
21. Опренко М. Способна ли медиация разгрузить отечественную Фемиду и нужна ли такая практика обществу? *Закон и Бизнес*. 18.07-24.07.2015. URL: <https://zib.com.ua/ru/117586-sposobna-li-mediaciya-razgruzit-sudi-i-nuzhna-li-takaya-prak.html>.
22. Калашникова С.И. Медиация в сфере гражданской юрисдикции. Москва: Инфотропик Медиа, 2011. 304 с.

23. Носырева Е.И., Фильченко Д.Г. Основные положения Концепции об институте примирения сторон в гражданском судопроизводстве (часть первая). *Вестник гражданского процесса*. 2015. № 1. С. 123.

24. Злоупотребление процессуальными правами: судьи ЕС поделились опытом. *Закон і Бізнес*. URL: <https://zib.com.ua/ru/136589-zloupotreblenie-processualnimi-pravami-sudi-es-podelilis-opi.html>.

УДК 342.922

СУБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ РЕАЛІЗАЦІЮ АРЕШТОВАНОГО НЕРУХОМОГО МАЙНА ЧЕРЕЗ ЕЛЕКТРОННІ ТОРГИ

Круговий Олексій Олександрович,
здобувач кафедри адміністративного
та митного права
(Університет митної справи та фінансів,
м. Дніпро, Україна)

У статті схарактеризовано суб'єкти публічної адміністрації, що здійснюють реалізацію арештованого нерухомого майна через електронні торги. Доведено, що процедуру реалізації арештованого майна забезпечують не тільки органи виконавчої влади, а й державні підприємства, що засновані на державній власності та належать до сфери управління Міністерства юстиції України (ДП «СЕТАМ»). При цьому до повноважень органів виконавчої влади належать переважно аналітичні, інформаційні, методичні та інші види робіт, пов'язані із забезпеченням реалізації арештованого майна, тоді як до повноважень ДП «СЕТАМ» належить організаційне забезпечення реалізації арештованого майна.

Установлено, що на рівні Міністерства юстиції України окремі структурні підрозділи з питань реалізації арештованого майна присутні лише на рівні центрального апарату міністерства, тоді як на рівні територіальних органів юстиції вони відсутні. Органи виконавчої служби також належать до суб'єктів, що діють у сфері реалізації майна та створюють передумови для цього.

Аргументовано, що додатковими суб'єктами публічної адміністрації з питань реалізації арештованого майна можна назвати деяких суб'єктів у сфері послуг електронного цифрового підпису, зокрема це засвідчувальний центр органу виконавчої влади або іншого державного органу та спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань організації спеціального зв'язку та захисту інформації. Ще одним суб'єктом, який опосередковано пов'язаний із діяльністю у сфері реалізації арештованого нерухомого майна шляхом електронних торгів, є ДП «Національні інформаційні системи», яке є адміністратором Єдиних та Державних реєстрів, що належать до компетенції Міністерства юстиції України. Вони опосередковано впливають на процедуру реалізації арештованого майна шляхом забезпечення електронного цифрового підпису начальника відділу державної виконавчої служби під час подання заявки на реалізацію арештованого майна.

Ключові слова: адміністративні процедури, адміністративні процедури реалізації арештованого нерухомого майна через електронні торги, орган виконавчої влади, стадії, суб'єкти публічної адміністрації.